

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЩОДО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF METHODOLOGICAL WORK IN A HIGHER EDUCATION INSTITUTION ON THE FORMATION OF A FUTURE TEACHER IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING

У статті зазначено, що систему методичної роботи у закладах вищої освіти розглядають як засіб підвищення професійного рівня та майстерності педагогічних працівників; як результат – це підвищення ефективності освітнього процесу конкретного закладу освіти.

Визначено та обґрунтовано переваги методичної роботи у закладах вищої освіти. Зазначено, що важливим фактором акумулювання та поширення кращого педагогічного досвіду та інноваційного розвитку особистості є побудова робочих програм навчальних дисциплін педагогічного напрямку на основі методологічних підходів (особистісно-орієнтованого, системного, діяльнісного, компетентнісного тощо). Схарактеризовано компетентнісний, системний, діяльнісний, особистісно-орієнтований підходи, які сприяють формуванню професіоналізму майбутніх педагогів.

Розкрито змістове наповнення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи», яке реалізується через інноваційні підходи під час проведення практичних занять. Це підвищення рівня кваліфікації викладачів, рівня розвитку практичних і методичних умінь здобувачів вищої освіти; включення їх у наукові дослідження, активна участь у дослідно-експериментальній роботі. Зазначено мету навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» та результати навчання на основі компетентнісного підходу; розроблено модулі курсу; застосовано оптимальні форми та методи навчання з метою досягнення спрогнозованого результату.

Доведено, що вдосконаленню системи методичної роботи у закладах вищої освіти сприяє комплекс ситуаційних завдань, інтерактивних вправ, які реалізуються на практичних заняттях зі здобувачами вищої освіти та включають готовність майбутніх учителів до реалізації інноваційних підходів. Вони апробують теоретичні та прикладні знання, а також розвивають методичні та практичні уміння у дослідно-експериментальній роботі.

Наведено приклади проведення практичних занять, де розроблено систему ділових ігор, що активізувала пошукову діяльність здобувачів освіти. До модуля курсу «Загальні засади педагогіки вищої школи» було дібрано різноманітні інтерактивні методи, презентовано різні види ділових ігор, проблемних ситуацій, які були розраховані на включення здобувачів освіти у самостійну пошукову роботу.

З'ясовано, що використання методологічних підходів під час вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» впливало на особистість, її діяльність та особистісні стосунки; формувало професійні якості майбутнього вчителя.

Ключові слова: компетентнісний підхід, методична робота, змістове наповнення навчальної дисципліни, методологічні під-

ходи, інноваційний розвиток особистості, професійне підготовка, становлення майбутнього педагога.

The article notes that the system of methodological work in higher education institutions is considered as a means of improving the professional level and skills of teaching staff; as a result, it increases the efficiency of the educational process of a particular educational institution.

The advantages of methodological work in higher education institutions are identified and substantiated. It is noted that an important factor in the accumulation and dissemination of the best pedagogical experience and innovative personal development is the construction of curricula for pedagogical disciplines based on methodological approaches (personality-oriented, systemic, activity-based, competence-based, etc.) The article characterizes competence-based, systemic, activity-based, and personality-oriented approaches that contribute to the formation of professionalism of future teachers.

The article reveals the content of the discipline "Pedagogy of Higher Education", which is implemented through innovative approaches during practical classes. This includes raising the level of qualification of teachers, the level of development of practical and methodological skills of higher education students; their inclusion in scientific research, active participation in research and experimental work. The purpose of the discipline "Pedagogy of Higher Education" and learning outcomes based on a competency-based approach are indicated; course modules are developed; optimal forms and methods of teaching are applied to achieve the predicted result.

It is proved that the improvement of the system of methodological work in higher education institutions is facilitated by a set of situational tasks, interactive exercises that are implemented in practical classes with higher education students and include the readiness of future teachers to implement innovative approaches. They test theoretical and applied knowledge, as well as develop methodological and practical skills in research and experimental work.

Examples of practical classes are given, where a system of business games was developed, which intensified the search activity of students. Various interactive methods were selected for the module of the course "General Principles of Higher Education Pedagogy", various types of business games and problem situations were presented, which were designed to involve students in independent research work.

It has been found that the use of methodological approaches in the study of the discipline "Pedagogy of Higher Education" influenced the personality, its activities and personal relationships; formed the professional qualities of the future teacher.

Key words: competence approach, methodological work, content of the discipline, methodological approaches, innovative personality development, professional training, formation of a future teacher.

УДК 378:37.011.3-051:7:37.091.33
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/67.2.26>

Ноздрова О.П.,

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки
Державного закладу
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

Бартенєва І.О.,

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки
Державного закладу
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

Постановка проблеми в загальному вигляді.

В умовах реформування системи вищої освіти в Україні виникла потреба використання методологічних підходів до розробки компетентнісно-орієнтованих робочих програм навчальних дисциплін педагогічного напрямку в процесі підготовки майбутніх учителів, забезпечення оптимальних умов для професійного й особистісного розвитку здобувачів вищої освіти. Це зумовлює потребу використання основоположних методологічних підходів (особистісно-орієнтований, системний, діяльнісний, компетентнісний тощо) щодо розробки змісту лекцій, завдань для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти, розвитку їхнього освітнього потенціалу на практичних заняттях, визначення змісту та структурних компонентів модулів педагогічних дисциплін, застосування оптимальних форм та методів навчання з метою досягнення спрогнозованого результату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Різні аспекти розвитку та реформування сучасної професійної освіти досліджують В. Бобрицька, В. Биков, Б. Гершунський, Р. Гуревич, Ю. Машбиц, Е. Морзе, С. Сисоєва, О. Спірін, Л. Хоружа та інші вчені [2].

Зазначимо, що є багато неординарних підходів щодо визначення самої суті поняття «система методичної роботи у закладі вищої освіти». Різні автори розглядають методичну роботу як форму організації підвищення професійності викладачів (В. Кудзосва, Т. Рабченюк), як умову розвитку педагогічної творчості педагогів (Т. Берсенєва, Л. Білієнко, Н. Дудниченко, В. Загвязинський, С. Максимюк, Є. Повар), як допомогу у формуванні наукової організації освітнього процесу (В. Головінов, І. Жерносек, В. Зотова, О. Остапчук), як засвоєння досягнень науки і передового досвіду (Г. Гребенюк, О. Деменцев, І. Жерносек, Ф. Касабаєва, Ф. Красовський, Р. Кулдавлєтов, В. Лозовецька, М. Нікандров, Є. Петрова) [1].

Науковці визначили та обґрунтували переваги методичної роботи у закладах вищої освіти: вона має безперервний, постійний, повсякденний характер; дозволяє пов'язувати зміст і характер методичної роботи з проблемами, ходом і результатами реального освітнього процесу, змінами щодо знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти, рівня їхньої вихованості та розвитку; дає можливість її організаторам ґрунтовно, впродовж тривалого часу, вивчати діяльність та особистісні якості конкретних викладачів і кураторів, виявляти недоліки та складнощі їхньої діяльності або педагогічне новаторство, що дозволяє забезпечити інноваційний розвиток викладача більш керованим процесом [3].

Методична робота у закладах вищої освіти здійснюється у живому, конкретному педагогічному колективі, який функціонує та розвивається,

і це створює особливо сприятливі умови для надання кожному викладачеві реальної можливості брати участь не лише в реалізації готових програм підвищення кваліфікації, але й бути активним учасником у їх плануванні, проектуванні. Безпосередній зв'язок методичної роботи у закладах вищої освіти з освітньою діяльністю кожного викладача, конкретними здобувачами вищої освіти допомагає скоротити відстань між прагненням педагогів працювати по-новому та результатами їхньої діяльності.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. На наш погляд, в умовах сьогодення недостатньо розкрито деякі методологічні підходи до організації методичної роботи у закладі вищої освіти щодо становлення майбутнього педагога в процесі професійної підготовки, зокрема особистісно-орієнтований, системний, діяльнісний, компетентнісний підходи.

Мета статті полягає в визначенні основних методологічних підходів при розробці компетентнісно-орієнтованих програм навчальних дисциплін педагогічного напрямку в процесі підготовки майбутніх учителів у закладах вищої освіти, зокрема в контексті реформування освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу. Вивчення питання моделювання методичної роботи в закладах вищої освіти, а саме, розробка навчальних програм та силабусів є складовою загального дослідження сутності педагогічної освіти, неперервної освіти та освіти дорослих тощо.

Для розкриття теми дослідження нами проведено аналіз нормативно-правового забезпечення реформування освіти України, зокрема Розпорядження Кабінету міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», Закону України «Про освіту» та розглянуто стан і перспективи розвитку методичної роботи у закладах вищої освіти [2].

Методична робота в закладах вищої освіти є важливою складовою освітнього процесу. На нашу думку, у процесі методичної роботи здійснюється підвищення наукового рівня викладача, його підготовка до засвоєння нового змісту та інноваційних технологій, постійне ознайомлення з досягненнями педагогіки та психології, вивчення й впровадження в освітній процес кращих педагогічних практичних знахідок. Характерним є те, що концептуальною основою, провідною ідеєю організації методичної роботи у закладах вищої освіти є єдина кафедральна методична тема (проблема). На її основі визначається та конкретизуються теми діяльності кожного викладача.

Єдина методична тема (проблема) також є основою для формування структури методичної роботи у закладах вищої освіти, її змісту та форм

роботи з педагогічними працівниками. Тому основне призначення методичної роботи у вишах полягає у створенні злагодженої системи роботи над єдиною методичною темою (проблемою) закладу вищої освіти із врахуванням особливостей роботи кожного викладача, загальних тенденцій розвитку суспільства, інновацій в освіті та нормативних документів. Методична робота (а саме, розробка робочих програм навчальних дисциплін, силабусів) полягає в оновленні їх змісту, в розробленні та впровадженні сучасних технологій навчання на практичних заняттях: групові форми роботи (семінари-практикуми (дискусії), конференції, круглі столи тощо).

Використання методологічних підходів сприяє розвитку професійних компетентностей викладачів, а саме, володіння різними методами навчання; знання механізмів використання дидактичних методів, прийомів і вміння застосовувати в процесі навчання для формування універсальних способів дій здобувачів вищої освіти на практичних заняттях; використання інноваційних технологій для підвищення якості вищої освіти, які передбачають новий зміст щодо моделювання робочих програм навчальних дисциплін та силабусів педагогічного напрямку; вміння усвідомлювати рівень власної діяльності, своїх здібностей, уміння бачити недоліки у своїй роботі, бажання самовдосконалюватися [4].

Опанування новим змістом щодо розробки робочих програм навчальних дисциплін та силабусів педагогічного напрямку здійснювали, коли визначали мету та результати навчання на основі компетентнісного підходу. Ми у дослідженні орієнтувалися на навчальну дисципліну «Педагогіка вищої освіти» для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Мета навчальної дисципліни «Педагогіка вищої освіти»: надання магістрантам глибоких знань і міцних умінь, пов'язаних із психолого-педагогічними засадами освітньої та виховної роботи зі здобувачами вищої освіти, системне забезпечення психолого-педагогічної підготовки науково-педагогічних кадрів до виконання професійних завдань та обов'язків інноваційного характеру.

Очікувані результати навчання дисципліни «Педагогіка вищої освіти»: здобувач вищої освіти повинен:

- знати сутність предмету педагогіки вищої освіти, її основні категорії та місце в системі педагогічних наук;
- визначати загальні поняття наукової методології та її рівні;
- описувати рівні, принципи та методи наукового дослідження;
- вибирати основні форми контролю, оцінки якості й результативності освітньої діяльності здобувачів вищої освіти;

- ідентифікувати сутність, принципи, форми, методи організації різних напрямів виховання та самовиховання здобувачів вищої освіти;

- класифікувати інноваційні методики і технології, у тому числі й інформаційні для забезпечення якості освітнього процесу в закладах вищої освіти;

- визначати залежність якості й ефективності освітнього процесу закладу вищої освіти від його змісту, організаційних форм, принципів, засобів, технологій і методів, креативності та творчості в їх застосуванні.

Здобувач вищої освіти повинен уміти:

- аналізувати і творчо застосовувати сучасні концепції, програми, завдання, зміст, принципи, методи, форми, засоби, технології ефективної організації освітнього процесу у вищій школі;

- вибирати та застосовувати в професійній діяльності адекватний педагогічній ситуації інструментарій сучасних інформаційних та освітніх технологій для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності;

- здійснювати взаємодію з іншими людьми, працювати в команді, аргументовано відстоювати власну позицію, демонструвати здатність співпрацювати з представниками різних вікових і професійних груп;

- володіти прийомами організації, планування та здійснення науково-педагогічного експерименту у закладах вищої освіти з урахуванням сучасного рівня розвитку науки, новопосталих складних спеціалізованих завдань і професійних проблем;

- удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень, соціально відповідально та свідомо застосовувати знання, уміння і навички під час практичного вирішення професійних завдань підготовки фахівців у закладі вищої освіти;

- на основі здатності до критичного аналізу, оцінювання й синтезу нових і складних ідей, до участі в критичному діалозі, здійснювати порівняльну характеристику системи української і зарубіжної вищої освіти.

У дослідженні ми розробили компетентнісно-орієнтовану програму навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи», визначили обсяг кредитів для кожного модуля залежно від його трудомісткості.

Наведемо зразки розроблених модулів дисципліни «Педагогіка вищої освіти» та їх змістове наповнення.

Змістовий модуль 1. Загальні засади педагогіки вищої освіти.

Тема 1. Педагогіка вищої школи як наука. Педагогіка вищої школи як наука. Предмет педагогіки вищої школи. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук. Категорії педагогіки вищої школи. Зв'язок педагогіки вищої школи

з іншими науками. Історія розвитку вищої освіти Європи та України.

Тема 2. Нормативна база з організації процесу навчання в закладах вищої освіти. Закони України і нормативні акти щодо організації системи вищої професійної педагогічної освіти. Особливості діяльності вищої школи у сучасних умовах. Міжнародні вимоги щодо вищої освіти і перспективи створення єдиного Європейського простору вищої освіти. Система стандартів вищої освіти України. Проблема запровадження освітніх стандартів і створення на їх основі освітньо-професійних програм і структурно-логічної схеми підготовки. Навчальний план та характеристика його обов'язкових складників. Навчальна програма дисципліни, сучасні вимоги щодо її змісту.

Тема 3. Сучасні методологічні основи педагогіки вищої школи. Загальне поняття методології. Методологія педагогічного дослідження. Загальна, загальнонаукова, частково наукова методологія.

Тема 4. Організація, етапи і методи педагогічних досліджень. Принципи педагогічного дослідження. Основні вимоги до проведення педагогічного дослідження. Логіка, методи педагогічного дослідження.

Змістовий модуль 2. Дидактика вищої освіти.

Тема 5. Організація освітнього процесу в закладах вищої освіти. Форми навчання в закладах вищої освіти (очна (денна, вечірня); заочна (дистанційна)). Поняття про організаційні форми навчання у ЗВО. Зв'язок між моделлю професійної підготовки й організаційними формами. Історія виникнення і розвитку організаційних форм навчання дорослих. Характеристика традиційних та інноваційних організаційних форм навчання. Навчальні заняття в контексті сучасної вищої освіти, їх основні види у ЗВО: лекція, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація та їх характеристика, структурні та функційні особливості видів і основні напрями модифікації, логіка і технологія проектування сучасної, види, критерії оцінки якості. Методика підготовки конспекту навчального заняття. Види конспектів. Критерії оцінки якості лекції. Виконання студентами індивідуальних завдань, самостійна робота, практична підготовка (педагогічна практика у ЗВО, її види, мета і зміст), контрольні заходи, віртуальний тьюторіал, Інтернет-конференція тощо.

Тема 6. Принципи, засоби, методи і технології навчання у ЗВО. Класифікація принципів організації освітнього процесу ЗВО. Поняття про засіб, метод, методику і технологію навчання: спільне та відмінне. Класифікація методів навчання. Традиційні й інноваційні методи навчання студентів. Вибір методів навчання у викладанні педагогічних дисциплін. Методика активного навчання. Поняття

про засіб навчання і методика використання засобів навчання у викладанні педагогічних дисциплін. Умови ефективного використання методів і засобів викладання педагогічних дисциплін. Інноваційні освітні технології.

Тема 7. Інноваційні підходи до організації навчання у ЗВО. Проблеми організації освітнього процесу у педагогічному закладі вищої освіти. Історія і сучасність у впровадженні інноваційних технологій навчання. Розвиток технологій навчання, оцінка їх результативності. Стили і види (проблемне, комп'ютерне, змішане, традиційне) навчання, їх характеристика.

Змістовий модуль 3. Організаційно-виховна функція ЗВО.

Тема 8. Студентство як соціальна група. Поняття вікових особливостей. Розкриття психологічних особливостей юнацького віку. Формування культури здоров'язбереження майбутніх фахівців.

Тема 9. Особистість викладача вищої школи. Професійно-педагогічна культура викладача вищої школи. Складники педагогічної культури викладача ЗВО. Готовність до педагогічної діяльності. Професійна усталеність викладача вищої школи. Педагогічна техніка. Варіативність педагогічної позиції і ролей викладача. Викладач як модератор, фасілітатор, методолог, тьютор, коуч, ігротехнік.

Тема 10. Роль куратора в організації освітньо-виховної роботи зі студентською молоддю. Зміст виховної та здоров'язбережувальної роботи зі здобувачами ЗВО. Національно-патріотичне виховання студентської молоді. Зміст позааудиторної роботи. Форми і види позааудиторної роботи. Функційні обов'язки куратора студентської групи.

Тема 11. Наукова організація праці здобувачів вищої освіти. Сутність поняття «наукова організація праці», принципи наукової організації праці. Науково-дослідна робота здобувачів освіти та її сутність. Види науково-дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти. Самостійна науково-дослідницька робота здобувачів ЗВО.

Наведемо зразки виконання самостійної роботи, індивідуальних навчально-дослідних завдань на практичних заняттях зі здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» у закладі вищої освіти.

Тема практичного заняття «Особистість викладача вищої освіти».

План семінару

1. Педагогічна техніка викладача (внутрішня й зовнішня).
2. Поняття «педагогічного такту».
3. Майстерність саморегуляції психофізичного самопочуття як елемент емоційно-почуттєвої сфери майбутнього фахівця.

4. Структурні компоненти та рівні педагогічної позиції викладача.

5. Стили спілкування викладача.

6. Шляхи формування загальної й педагогічної культури вчителя.

7. Визначення професійної усталеності викладача, характеристика її видів.

Організація проведення семінару

1. Бліц – опитування (1–5 питання) допоможе ґрунтовно з'ясувати розуміння студентами сутності таких понять як «зовнішня естетична виразність викладача», «комунікативна культура», «стили та моделі професійного спілкування», «необхідність саморегуляції емоцій і почуттів».

2. Розгляд третього питання ми здійснювали у формі ділової гри «Науково-практична конференція на тему: «Як уникати та подолати стрес». Для проведення гри необхідна була попередня підготовча робота. Спираючись на матеріал лекції щодо способів попередження стресу та виходу зі стресу, необхідно було об'єднатися в творчі підгрупи відповідно до «наукових інтересів», які стосувалися стресорів, способів подолання та попередження стресу; опрацювати рекомендовану літературу та підготуватися до виступу на науково-практичній конференції. Під час виступу основних доповідачів здобувачі (перебуваючи у ролі науковців) на окремих аркушах паперу занотували суть питання, що висвітлювалося. Викладач після заняття збирав ці аркуші, перевіряв їх та оцінював роботу кожного студента.

Бесіда

1. Визначити професійно-педагогічні та особистісні якості викладача ЗВО.

2. Сформулюйте вимоги до науково-педагогічних кадрів ЗВО.

3. Дайте порівняльну характеристику типів індивідуального стилю спілкування викладача зі студентами.

4. Розкрийте структуру професійно-методичної компетентності викладача.

5. Обґрунтуйте шляхи ефективності формування педагогічної техніки викладача.

6. Сформулюйте завдання, права, обов'язки викладача ЗВО.

7. Визначте основні компоненти професійної усталеності викладача, схарактеризуйте їх.

Творче завдання

Підібрати вправи до тренінгу «Способи виходу зі стресу» (перша допомога в гострій стресовій ситуації, регуляція емоційних станів через зовнішній прояв емоцій, управління тонусом скелетних мускул; психічна розрядка: відключення, перемикання, відволікання; методика аутогенного тренування). Бути готовим до проведення тренінгу з аудиторією.

Самостійна робота

1. Знайти у педагогічній літературі проблемні ситуації. Спрогнозувати та проаналізувати їх за такими критеріями:

а) Якщо б....., то цієї ситуації не було б.

б) Якщо зробити....., то ситуацію можна розв'язати.

в) У здобувача проблема тому, що...

2. Переглянути періодичну педагогічну літературу та підготуватися до презентації цікавих новинок у галузі професійного спілкування в оригінальній формі: наукове відкриття, наукова дискусія тощо.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання

1. Написання есе «Майстерність саморегуляції викладача», «Комунікабельність та комунікативна культура викладача», «Роль соціальних засобів зовнішньої виразності викладача, жестів в організації педагогічного процесу в ЗВО» (за вибором).

Цікаво проходила ділова гра «Експертиза сучасних методів і технологій навчання у ЗВО».

Здобувачі брали участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Охарактеризуйте принципи організації освітнього процесу ЗВО.

2. Розкрийте зміст поняття «засіб», «метод», «методика», «технологія» навчання.

4. Що в них спільного та відмінного?

5. Яка класифікація методів навчання?

6. Які традиційні й інноваційні методи навчання студентів ви знаєте?

7. Від чого залежить вибір методів навчання у викладанні педагогічних дисциплін?

Отримували завдання на практичному занятті:

1. Робота в мікрогрупах.

Кожна група вибирала сучасну технологію навчання у ЗВО. Розробляли методи та засоби навчання в межах обраної технології. Групи готували презентації власних проєктів, кожен проєкт обговорювався, фоормулювався висновок про те, яку сучасну технологію доцільно застосовувати під час проведення уроку або на практичних заняттях в університеті.

2. Вирішення міні-кейсів з процедури застосування активного навчання та умов ефективного використання методів і засобів викладання педагогічних дисциплін у ЗВО.

Проєктуючи робочі програми навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» ми акцентували увагу на застосуванні системного, діяльнісного, особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходів, які розвивають ідеї неперервної професійної освіти на новому рівні. Розглянемо їх детальніше стосовно неперервного навчання майбутніх учителів.

Системний підхід збільшував точність розв'язання проблем різного роду; сприяв

отриманню більш якісних результатів; здійснював синтез результатів, отриманих з різних дисциплін; закладав основи для кращої (ніж при застосуванні інших методів) редукції складності ситуації до стану проблеми, яка розв'язувалася [5]. До застосування системного підходу під час розробки робочих програм з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» висувався ряд вимог: системи мали бути виокремлені за виконуваними функціями; системи повинні бути чітко визначеними.

Діяльнісний підхід полягав у формуванні у здобувачів уміння діяти. Їх діяльність на практичних заняттях з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої освіти» розглядалася в загальному значенні цього слова – як динамічна система взаємодії людини із зовнішнім середовищем, а також у вузькому, конкретному – як специфічна професійна, наукова, навчальна форма активності людини, у якій вона досягає свідомо поставлених цілей, що формуються внаслідок виникнення певних потреб. Діяльність передбачала цілеспрямовану активність, яку спонукали або зовнішні обставини, або внутрішні мотиви особистості [3].

Особистісно-орієнтований підхід, що безпосередньо пов'язаний був із принципом гуманізму, визначав організацію професійної підготовки майбутніх учителів на засадах всебічного врахування індивідуальних потреб і можливостей особистості, ставлення до них як до свідомих і відповідальних суб'єктів освітньої взаємодії. Сутнісною характеристикою особистісно-орієнтованого навчання було створення умов для індивідуальної самореалізації, розвитку особистісних якостей, формування ціннісного світогляду. Освітній процес базувався на визнанні принципу педагогічної взаємодії, стимулюванні індивідуальної і колективної творчості [1]. Гуманістична педагогіка була зорієнтована на особистість, її відмінні ознаки: зміщення пріоритетів на розвиток психічних, фізичних, інтелектуальних, моральних та інших сфер особистості замість оволодіння обсягом інформації; формування визначеного кола умінь і навичок; зосередження зусиль на формуванні вільної, самостійно мислячої і діючої особистості, громадянина, здатного робити обґрунтований вибір у різноманітних навчальних і життєвих ситуаціях.

Компетентнісний підхід формував поняття «життєвої компетентності» – це професійні навички, освіченість, ініціативність, громадськість, патріотизм, почуття власної гідності, впевненість у собі, відповідальність за прийняті рішення, повага до думки інших людей, взаємини, правові навички, навички поведінки, безпеки, досвід самореалізації, саморозвитку, адаптованість у сучасному світі [4].

Висновки. У професійному становленні та інноваційному розвитку викладача важливу роль відіграє система методичної роботи закладу вищої освіти, яка, з одного боку, є сполучною ланкою між життєдіяльністю педагогічного колективу, державною системою освіти, психолого-педагогічною наукою, перспективним педагогічним досвідом закладу вищої освіти, з іншого, дозволяє системно, планомірно компенсувати недоліки професійних знань кожного викладача та створює умови для розвитку його професійної компетентності.

Отже, у результаті проведеного дослідження нами розглянуто методологічні підходи під час розробки робочих програм навчальних дисциплін педагогічного напрямку в закладах вищої освіти, визначено змістове наповнення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи», її оновлення в контексті сучасного розвитку суспільства, нової філософії освіти. Зроблено висновок, що відповідно до Закону України «Про освіту», сучасних умов діяльності закладів вищої освіти, потребує оновлення й система методичної роботи вишу щодо методичних підходів (концептуальної основи), мети, функцій, змісту, структурних складників модулів, форм організації діяльності та її результатів.

Перспективу подальших досліджень бачимо в науковій розробці та обґрунтуванні питання методичного супроводження професійної діяльності майбутнього вчителя в сучасних умовах, створення методичних рекомендацій щодо розробки робочих програм навчальних дисциплін педагогічного напрямку в закладах вищої освіти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навчальний посібник. Київ, 2017. 456 с.
2. Інноваційні освітні технології: навчально-методичний посібник. Упорядник Л. М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с.
3. Кайдалова Л., Сабатовська-Фролкина І., Альохіна Н., Шварп Н. Педагогіка і психологія вищої школи: навчальний посібник. Харків: НФаУ, 2019. 234 с.
4. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник/ З. Рябова, І. Драч, О. Приходькіна, Н. Любченко: Ун-т менедж. Освіти НАПН України. Київ, 2017. 316 с.
5. Пихтіна Н. П. Основи професійної майстерності та красномовства соціального педагога: тексти лекцій. Ніжин: Вид-во НДУ, 2008. 111 с.
6. Ноздрова О. П. Організація самостійної роботи студентів-магістрантів до науково-дослідної діяльності в процесі вивчення педагогічних дисциплін. *Педагогічні науки: реалії та перспективи. Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип. 71. С. 174–179.
7. Ноздрова О.П., Бартенєва І.О. Формування професійної компетентності майбутніх учителів засобами ігрових технологій. *Інноваційна педаго-*

гіка: наук. журнал. Одеса, 2021. Випуск 32. Том 1. С. 126–132.

8. Педагогічне проектування в сучасній освіті: дидактичний і виховний аспект: кол. моногр. / за заг ред. Пушкарьової Т.О. Київ: ТОВ НВП «Росток А. В.Т.», 2021. 124 с.

9. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навч. посібник / кол. авторів; за ред. І. Ф. Прокопенка.

3-є вид., допов. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.

10. Постова С., Федорчук А., Шмалюк М. Використання сучасних інформаційних технологій у процесі підготовки здобувачів фахової передвищої освіти в умовах дистанційного навчання. *Нові технології навчання*. 2021. № 95. С. 186–193.